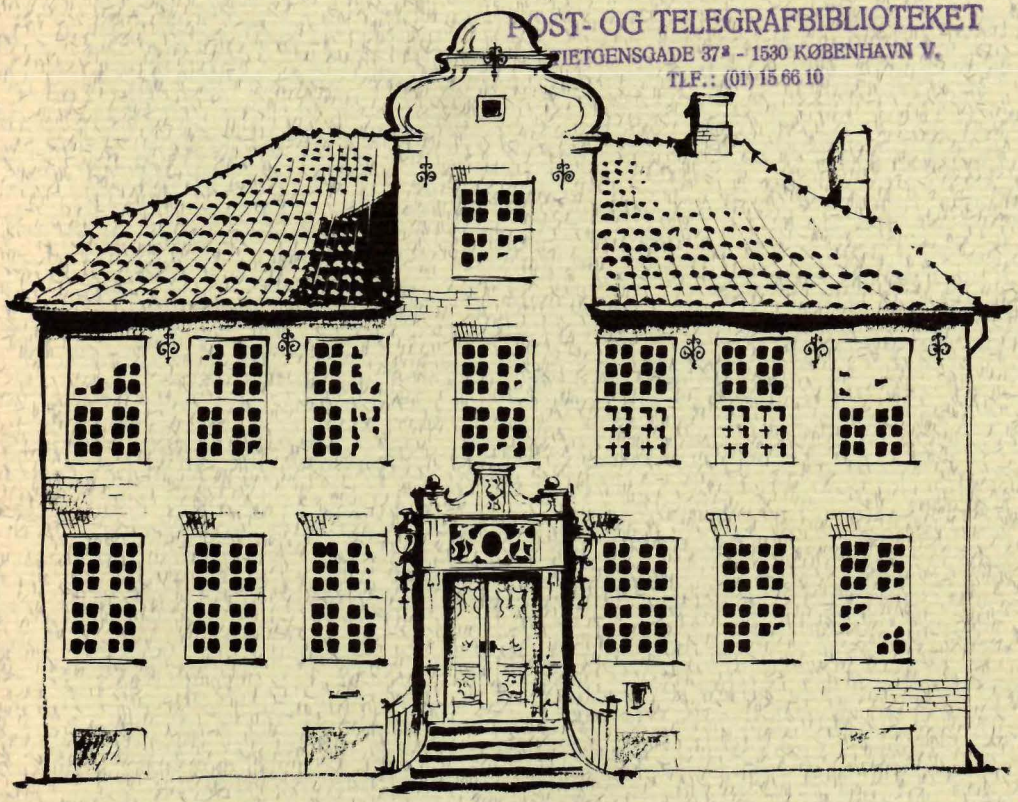
B 10

1980

POST- OG TELEGRAFBIBLIOTEKET
IETGENSGADE 37ª - 1530 KØBENHAVN V.
TLF.: (01) 15 66 10

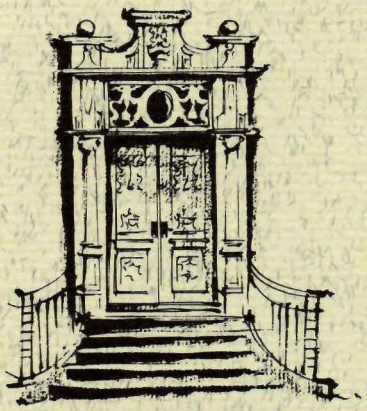

Det danske frimærke

Handelsbankens Hus i Tønder

lbnr. 4288

65.89 (B.10) /285

Vestergade 14 i Tønder
er et af Tønder bys
fornemste patricierhuse
og kan føres tilbage til 1794.
Huset har gennem tiderne
tilhørt ansete slægter i Tønder,
rådmænd og storkøbmænd,
hvis formuer blev skabt i
kniplingsindustriens storhedstid.

Huset ejes nu af Handelsbanken
og danner rammen
om bankens udstillingsaktivitet
i Sønderjylland.

Handelsbankens Hus i Tønder
er åbent for besøgende
daglig mellem
kl. 14.00 og 17.00
undtagen mandage.

Fri adgang.
(Børn dog kun i følge med voksne).

Det danske frimærke

Udstillingen er arrangeret af
Aktieselskabet Kjøbenhavns Handelsbank's Museumsudvalg

Udstillingen er blevet til gennem samarbejde med Dansk Post- og Telegrafmuseum, som har udarbejdet artiklerne "Det danske frimærke", "Glimt af postens historie i Slesvig-Holsten", "Frimærkets fremstilling", "Frimærkepolitik" og "Postens Filateli".

En særlig tak rettes til generaldirektør Poul Hansen, Post- og Telegrafvæsenet, uden hvis velvilje denne udstilling ikke var blevet muliggjort.

Handelsbankens Museumsudvalg

Redaktion: W. Horn Hansen, Horn Kommunikation
Illustrationer: Alex Secher

Det danske frimærke

Det første danske frimærke blev udsendt og taget i brug 1. april 1851 i henhold til postloven af 11. marts samme år.
Næppe ret mange kan forestille sig, hvilket radikalt brud denne nyskabelse var med tidligere praksis.
Før 1. april 1851 var takseringen af brevpost ret indviklet. Helt siden postvæsenets stiftelse i 1624 var taksterne fastsat under hensyn til brevets vægt og til afstanden mellem afsendelsessted og modtagelsessted.
Afsenderen kunne normalt bestemme, om portoen skulle betales af ham eller af modtageren. I årene 1812 - 1849 skulle der også – kontant ved indleveringen – betales et indleveringsgebyr på 1 skilling for forsendelser, hvis porto var 8 skilling eller derover.

Hentes eller bringes

Når posten var ankommet til postkontoret, blev "kartet" (et følgedokument) med oplysning om modtagernes navne slået op uden for postkontoret et par timer. Hentede modtagerne ikke deres forsendelser indenfor denne periode, blev de udbragt mod betaling af 2 skilling i "bærepenge".
Portoen blev beregnet efter den strækning, der faktisk skulle tilbagelægges og ikke efter afstanden i luftlinie. Det gav urimelige forskelle. F. eks. kostede et enkeltbrev (vægt under 1 lod = ca. 15,63 g) 5 skilling fra Nakskov til Sakskøbing, mens portoen for det samme brev var 16 skilling fra Nakskov til Rudkøbing, fordi det sidste brev skulle befordres over Sjælland, Storebælt og Fyn.
Dette indviklede system nødvendiggjorde også særligt udarbejdede tabeller til portoberegningen. Tabellen over porto for enkeltbreve indenfor Kongeriget og Hertugdømmerne indeholdt op mod 7.000 takstrubrikker.

Første frimærke i verden

Verdens første frimærke udkom 13. maj 1840 i England.
Da gennemførtes en omfattende portoreform. Afstandsportoen blev opgivet til fordel for enhedsportoen, og taksterne blev kraftigt nedsat.

Ny postlov 1851

Her i landet fulgte Generalpostdirektionen nøje udviklingen i England og fremsatte flere forslag til en lignende reform, det første i 1842. Men først i 1850, 18. oktober, forelagdes for Rigsdagen forslag til en ny postlov, der dels indførte frimærker i Danmark, dels fastsatte en ensartet porto for brevforsendelser inden for landets grænser.
Lovforslaget fastsatte en takst på 4 skilling for et brev, forsynet med frimærker og 6 skilling for breve, der betaltes kontant. Denne rabat på 33 % skulle lette reformens gennemførelse.

Første danske frimærke

Forslaget blev vedtaget 11. marts 1851 og fremstillingen af frimærker dermed legaliseret.
For de var allerede under fremstilling, da loven blev vedtaget. Fremsynede folk i postvæsenets ledelse havde allerede i 1849 sat skub i sagerne. Motiver, udfærdigelse, trykkested var fastlagt, stemplerne graveret og trykpladerne gjort klar til brug.
Det første kvantum vandmærkede papir blev leveret 8. marts 1851 og trykningen straks påbegyndt. Det første parti frimærker blev udsendt til postkontorerne hele 10 dage før lovens ikrafttrædelse.

Uden perforering

Det første frimærke bar inskriptionen "KONGELIGT POST – FRIMÆRKE. FIRE R.B.S." (R.B.S = rigsbankskilling). Det blev trykt i ark à 100 stk. uden perforering, så de enkelte frimærker måtte klippes ud af arket.
28. april 1851 udsendtes i en anden tegning et frimærke i værdien 2 rigsbankskilling. Dette frimærke var beregnet udelukkende til frankering af lokale breve i København, men kunne også "undtagelsesvis" anvendes til supplering af portobeløb i andre sammenhænge. Dette lokalfrimærke skulle også have foreligget 1. april, men det kunne ikke nås.

Dansk-Tysk

Den ny postlov blev ikke gennemført for Hertugdømmet Slesvig før 1. maj 1851.
Holsten og Lauenburg måtte vente helt til 1. juli 1853 med at få frimærker.
I Hertugdømmerne gik reformens gennemførelse ikke stille af. Den tysksindede del af befolkningen blev forbitret over, at der var dansk tekst på de frimærker, den skulle anvende. I slutningen af 1851 var der så mange protester, at generalpostdirektøren lod udarbejde udkast til nye frimærker, der besad "de for anvendelsen i såvel Kongeriget som i Hertugdømmerne nødvendige dansk-tyske egenskaber".

Disse udkast viser henholdsvis kongens portræt og et merkurhovede.
Den danske inskription var forkortet til "KGL. POST. FRM.", så den også kunne udlægges som "Königliche Post Freimarke" og derved tilgodese de tysksindede.
Forslagene blev ikke godkendt. Merkurhovedet blev efter sigende kasseret, fordi det lignede Grevinde Danner.
Den sproglige ændring blev først gennemført omkring årsskiftet 1853/54 i henhold til lov af 10. februar 1854, der ændrede møntfoden fra rigsbankskilling til skilling.

Breve til udlandet

1. februar 1854 blev det tilladt at frankere brevforsendelser til det daværende kongerige Preussen ved hjælp af frimærker.
Ca. 5 måneder senere kunne alle breve til udlandet frankeres på denne måde. Behovet for frimærker i større værdier end 4 skilling steg som følge heraf, og i 1857 udsendtes efter pres fra kunderne frimærker i værdierne 8 og 16 skilling. Siden er det gået slag i slag.

Perforeringen

En ændring manglede dog, inden frimærket fik den form, vi kender i dag: Perforeringen.
Også på dette område måtte private tage initiativet, før der skete noget.
I aviserne fra sidste halvdel af 1850'erne og begyndelsen af 1860'erne findes regelmæssige klager over den besværlige adskillelsesmetode.
Men først i marts 1863 blev der udsendt takkede frimærker – "gennemprikning" kaldtes det dengang.
En del firmaer og forretninger havde inden da anskaffet perforeringsmaskiner for egen regning. Sådanne privattakkede frimærker er i dag meget sjældne og eftertragtede.
I 1868 mente Generalpostdirektøren, at frimærkerne måtte være så godt indarbejdet, at de særlige hensyn til modstanderne kunne ophæves, og kontantfrankeringen blev afskaffet.

Landets navn

1870 udsendtes for første gang frimærker med angivelse af ordet DANMARK. I dag skal der være landebetegnelse på alle landes frimærker med én undtagelse: England. Dette land har – som anerkendelse til det første frimærkeudstedende land – fået lov til at undlade landeangivelsen.

Møntfod

1. januar 1875 skiftede Danmark påny møntfod. Rigsdaler og skilling blev afløst af kroner og ører, og frimærkernes værdiangivelse ændredes i overensstemmelse hermed.

Verdenspostforeningen

Set med vore øjne er frimærkets udformning og anvendelse generelt uændret siden 1875. Men internationalt er der sket en del, som har haft indflydelse på de danske forhold.
I 1874 dannedes Verdenspostforeningen, som Danmark var medstifter af. Hidtil var den internationale postudveksling sket på grundlag af tosidede aftaler mellem de enkelte lande. Som følge heraf fremkom der et utal af takster i forskellig mønt og meget forskellige vilkår for forsendelsernes indretning, vægtgrænser og vægttakster. Både for afsenderne og postvæsenet var en forsendelse til udlandet et meget kompliceret foretagende, især hvis forsendelsen skulle passere andre lande undervejs.
Verdenspostforeningens første opgave var derfor at "rydde op", og det blev gjort så grundigt, at de udarbejdede bestemmelser dengang fortsat er fundamentale i foreningens grundtanke: Samtlige medlemslande skal danne ét postområde.
Indenfor dette område skal post frit kunne udveksles, og der gælder ens-

artede regler og takster. Ligeledes skal de enkelte lande uhindret give adgang for de øvrige lande til at sende postforsendelser gennem landet ad de hurtigste befordringsveje.

Bypost på cykle

Farver

I 1882 anbefalede Verdenspostforeningen medlemslandene at udsende de internationalt mest benyttede frimærkeværdier i bestemte farver, så postpersonalet i alle lande for størstedelen af udlandspostens vedkommende blot ved at se frimærkets farve kunne kontrollere, om frankeringen var korrekt. De foreslåede farver var: Grøn for frimærker til tryksager af laveste vægtsats, rød til postkort og blå til breve af laveste vægtsats, gældende for forsendelser til udlandet.

Det danske postvæsen efterkom denne opfordring og fulgte den slavisk, indtil bestemmelsen engang i 1950'erne gled ud af Verdenspostkonventionen. Flere og flere lande undlod at følge bestemmelsen, fordi de ønskede at udsende flerfarvede frimærker.

De gamle bestemmelser hænger dog stadig ved de almindeligste danske frimærker, især fordi farverne er et praktisk hjælpemiddel ved portokontrollen.

Blot er de enkelte farvers betydning nu lidt anderledes, bortset fra den blå, der fortsat benyttes på breve til udlandet.

Grøn anvendes nu for frimærker til indenrigske tryksager af laveste vægtsats, brun til postkort og rød til indenlandske breve af laveste vægtsats.

Værdi og varighed

Når et nyt frimærke udsendes, går man automatisk ud fra, at det bevarer gyldigheden d.v.s. den pålydende værdi, i al fremtid. Det kan man også trygt gøre i dag, men det har ikke altid været sådan.

Ved overgangen fra skilling til øre i 1875 blev en skilling stort set sat til 2 øre, og det blev i overgangsperio-

den tilladt at frankere med frimærker med begge værdiangivelser. Overgangsperioden varede helt til 15. januar 1891, da frimærkerne i skilling-værdier blev gjort ugyldige.
Siden da er der blevet ugyldiggjort frimærker tre gange, senest i 1929. Ved disse lejligheder har kun de frimærker, der absolut ikke var behov for at anvende længere, mistet deres værdi. Man kan således i dag frankere med enkelte frimærker, der blev udgivet så langt tilbage som i 1905.

Frimærkehistorien

Det vil føre for vidt her at omtale de specielle frigørelsesmidler med begrænset anvendelsesområde, der har været udsendt fra tid til anden.
Derimod vil en oversigt over de vigtigste årstal i frimærkets historie nok være på sin plads. Denne oversigt fortæller nok, at frimærket har overlevet, men det må også tilføjes, at det ikke mere er enerådende. De alternative frankeringsmåder vinder mere og mere indpas. I 1978 udgjorde antallet af brevforsendelser, frankeret ved hjemmefrankostempling, 38,5 %, frankostempling på posthusene 2,6 % og frankopåtryk "PP" 11 % – tilsammen mere end 50 % af samtlige brevforsendelser, og tallet er stadig stigende.

Indførelse af frigørelsesmidler

1851: Frimærker
1865: Konvolutter med påtrykt frimærke (– 1965)
1871: Tjenestefrimærker (– 1924)
Postkort
1872: Tryksagsomslag (– 1946)
1883: Postkort med betalt svar (– 1970)
1888: Korrespondancekort (– 1977)
1904: Julemærker (private)
1907: Avisportomærker (– 1917)
1914: Frimærkehæfter
1917: Soldaterfrimærker (– 1919)
1919: Færgegodsmærker (– 1977)
1921: Portomærker (– 1962)
1923: Gebyrmærker (– 1962)
Frankostempling på posthuse
1925: Luftpostfrimærker (– 1934)
Hjemmefrankostempling

Glimt af postens historie i Slesvig-Holsten

Da postvæsenet blev stiftet ved Christian IV's "Forordning om Post-Budde" af 24. december 1624, var hovedformålet at forbedre befordringen af regeringsposten og at fremme handelsforbindelserne med det sydlige udland.

Otte ruter var med gående post, men på hovedruten København-Hamburg over Middelfart, Kolding og Itzehoe foregik rejsen med vogne, som bønderne skulle stille til rådighed. Det blev derfor muligt udover brevpost at medbringe pakker og andre varer.

Rejsetiden var otte dage med en ugentlig afgang i hver retning.

Ridende post

For at få brevposten hurtigere frem blev der i 1640 indsat en ridende post en gang ugentlig, sideløbende med den kørende. Han fulgte dog en lidt anden rute – over Assens og Haderslev.
De danske postforretninger i Hamburg blev antagelig varetaget af stadspostmesteren i Hamburg indtil 1649, da der blev oprettet et særligt dansk postkontor. Samme år fik Haderslev sit postkontor og året efter Lübeck.

To gange om ugen

Postvæsenet førte en hensygnende tilværelse den første snes år, men i 1653 livede det op, da en Hamburg-købmand, Poul Klingenberg, forpagtede postvæsenet for en 30 års periode. Han lod postrytterne til Hamburg afgå to gange om ugen med en rejsetid på ikke over tre dage og indrettede desuden en agende post til person- og pakkebefordring mellem København og Hamburg.
De såkaldte messagerer, der førte disse agende befordringer, havde dem i enterprise og var uafhængig af postmestrene. Derfor må deres virksomhed betragtes som stående udenfor det egentlige postvæsen.
I 1685 kom postvæsenet ind under Kongehuset. Postforordningen fra 1653 blev – meget betegnende for tidens tempo – først afløst i 1694. Til gengæld fik de nye bestemmelser for ind- og udlevering af brevpost gyldighed for næsten halvandet århundrede! Der blev oprettet biruter i tilknytning til hovedruten gennem Holsten. Vigtigst var en to gange ugentlig ridende post mellem Rendsburg og Lübeck over Kiel.

Statsdrift

I 1711 overgik postvæsenet til statsdrift, og udbygningen af brevpostnettet fortsatte. Hamburgs postmester opnåede i 1713 koncession på den agende post i Hertugdømmerne. Han etablerede forbindelser helt op til Tønder og Flensborg, mod vest til Meldorf og Tönning og østpå til Eckernförde og Kiel.
Dette sorterede under kancelliet som al anden personpost, der ikke blev drevet for postvæsenets regning. Men i 1771 overtog generalpostamtet overbestyrelsen af befordringsvæsenet i Hertugdømmerne, og i 1777 overtog postvæsenet samtlige agende poster.

Diligence

Da den stenlagte vej mellem Kiel og Hamburg var anlagt i 1832, blev en dilingence sat ind mellem de to byer. I 1841 oprettedes en dilingencerute mellem Lübeck og Hamburg.
En ny epoke i postbefordringen stod lige for døren: I 1844 åbnede jernbanen Kiel - Altona - Hamburg.

Køretøjer

Netop i disse år voksede postmængden så stærkt, at rideposterne måtte suppleres med brevpostkøretøjer.
Fra 1785 blev en kariol indsat på ruten København - Hamburg.
I 1815 blev kariolen erstattet af kuglepostvognen på hovedruten.

Herved blev befordringstiden sat ned fra ni til tre timer.
Året efter åbnedes jernbanestrækningerne Neumünster - Rendsburg, Neumünster - Neustadt og Kiel - Ascheberg - Plön, i 1854 tillige Rendsburg - Flensborg og Flensborg - Husum - Tönning.

Søvejen

Også ad søvejen var der forbindelse mellem Kongeriget og Hertugdømmerne. I 1763 blev oprettet private paketfarter på ruterne Korsør - Kiel og i 1780 København - Kiel. De medbragte ikke brevpost, men gjorde et mærkbart indhug i postvæsenets varetransport.

I 1819 indsattes Danmarks første dampskib "Caledonia" på ruten København - Kiel. Det var privatejet, men medførte post. Den kunne transportere 30 passagerer og blev derfor en alvorlig konkurrent til postvæsenet.

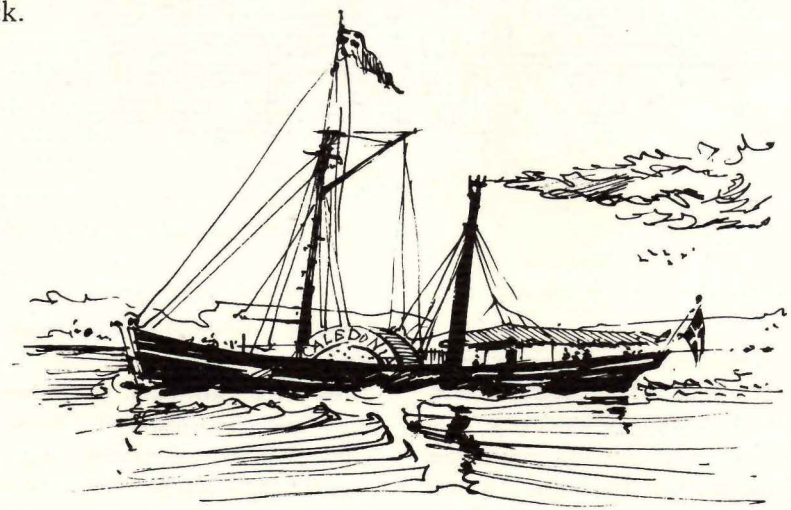
Postvæsenet søgte at forsvare sin personbefordringsvirksomhed ved at knytte en passagerafgift til privilegierne og ved at gå aktivt ind i dampskibsfarten på bl.a. ruterne København - Kiel og København - Lübeck.

Oprøret

Da oprøret i Hertugdømmerne brød ud 23. marts 1848, blev postforbindelserne til Kongeriget afbrudt, og den provisoriske regering i Kiel meddelte dagen efter, at den havde overtaget postvæsenets drift i Hertugdømmerne.

Den besatte det danske overpostamt i Hamburg, og også det danske postkontor i Lübeck blev sat ud af spillet. Uniformer, postskilte o.s.v. skulle nu være af slesvig-holstensk tilsnit.

Uanset våbenstilstandsbestemmelserne og fredsslutningen mellem Danmark og Preussen 2. juli 1850 bestod oprørernes postforvaltning i Holsten indtil 15. april 1852, da generalpostdirektøren overtog ledelsen.

„Caledonia" første dampskib

Nordpå fortsatte krigen – på trods af fredsafslutningen – indtil 12. januar 1851. Postvæsenet i Slesvig kom under generalpostdirektørens administration 27. april 1851, hvorefter postforholdene var som før krigsudbruddet.

Ultimatum

Efter krigsudbruddet 1. februar 1864 blev så at sige alle postembedsmænd i Slesvig-Holsten fordrevet, afsat eller flygtede.

I Eckernförde mødte en skare civile, udstyret med økser og stiger, op ved postkontoret, fjernede postskiltet og knuste postkassen og ruderne under bl.a. råbet "Vi vil ingen dansk postmester have. Postmesteren og hans fuldmægtig er spioner – de åbner brevene!".

Senere indfandt en række byrådsmedlemmer sig med et ultimatum: "Postmesteren og hans fuldmægtig må inden næste dags middag forlade byen".

Ultimatummet anviste mulighed for afrejse (mod betaling) og oplyste, at byens stadskasserer ville indfinde sig på postkontoret den følgende morgen og modtage samtlige penge, bøger og inventar.

Stillet overfor denne trussel måtte postmesteren drage af by. Det lykkedes ham dog at få kassebeholdningen, svarende til ca. 3.000 kr., 100 ark frimærker, 103 pengebreve og andet med på vognen.

Tyskertiden

Efter 1864 fortsatte tyskerne udbygningen af postnettet. Samtidig med Danmark indførtes landpostbude, og en række nye arbejdsområder blev taget op. Af beretninger fra samtiden fremgår, at de tyske postmyndigheder stort set afholdt sig fra at deltage i bestræbelser på at komme danskheden til livs.

Genforeningen

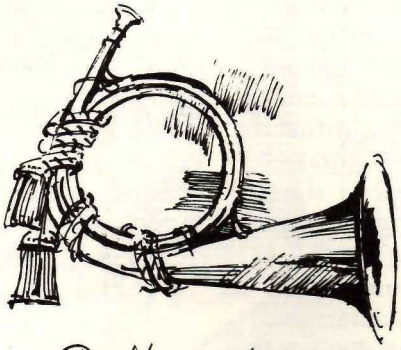
Efter Verdenskrigen 1914-18 overtog en international kommission 25. januar 1920 forvaltningen af folkeafstemningsområderne i Sønderjylland.
Postvæsenet fungerede fortsat på tysk, men der blev udgivet særlige frimærker i pfenning- og markværdier med påskriften "Plebiscit Slesvig" (Plebiscit = Folkeafstemning).
Efter folkeafstemningen skulle 1. zone vende tilbage til Danmark. Indtil overdragelsen kunne finde sted, udstedtes plebiscit-mærker i øre- og kroneværdier og med påtryk "1. ZONE".
20. maj 1920 overtog det danske postvæsen tjenesten i 1. zone, i begyndelsen under den internationale kommissions tilsyn. Som hovedprincip skulle de overordnede stillinger besættes med danske tjenestemænd, idet de sønderjyske ikke var i besiddelse af tilstrækkeligt kendskab til dansk postvæsen og administration.
Assistent-, postbud-, og landpostbudpersonalet kunne med få undtagelser fortsætte tjenesten, hvis de var født i afstemningsområdet eller havde opholdt sig der så længe, at de havde haft ret til at deltage i folkeafstemningen.
Herudover ville man fortsat beskæftige personale, der ikke opfyldte disse kriterier, hvis de blev anbefalet af lokalbefolkningen. Målet var at bevare så mange som muligt af personalet for at give det nye postvæsen den bedste start.

Et jydsk landpostbud

Længere ruter

Ved at forlænge en del landpostruter kunne personalet beskæftiges otte timer om dagen som i det øvrige Danmark. Herved blev personalet skåret ned med 122 til 549. Enkelte mindre landpostruter blev dog opretholdt af hensyn til krigsinvalider.
Overtagelsen var omhyggeligt forberedt og foregik nogenlunde uden gnidninger. Naturligvis kunne der opstå problemer i det daglige, når både kunderne og de ansatte skulle omstille sig til nye ekspeditionsformer og til tjenesteydelser, der afveg fra de tyske.
Postvæsenet blev modtaget med en blanding af begejstring, reservation og modvilje, mest det første.
Postskiltene, der som i det øvrige land var forsynet med Christian X's kronede monogram, var her runde for at give plads til de danske bybenævnelser, så befolkningen også på denne måde kunne blive fortrolig med dem.
Fra en omskiftelig og ofte dramatisk tilværelse gik det sønderjyske postvæsen nu en roligere tid i møde.

Posthornet
(Post- & telegrafmuseum, København)

Frimærkets fremstilling

I perioden 1851 - 1933 blev så godt som alle danske frimærker fremstillet i bogtryk, enkelte dog i kobbertryk.

Bogtryk

Bogtrykket er et højtryk. De dele af trykformen, der skal afgive farve til papiret, rager op over de øvrige, sådan som man kender det fra stempler. Farvelaget er lige tykt overalt. Hvis der er toner i motivet, fotograferes det gennem et autotypiraster, der ved at opløse billedet i større og mindre punkter giver en fornemmelse af henholdsvis mørkere og lysere farve, de såkaldte uægte halvtoner. Bogtryk er let at eftergøre. Derfor anvendtes vandmærket papir i forbindelse med denne trykmetode.

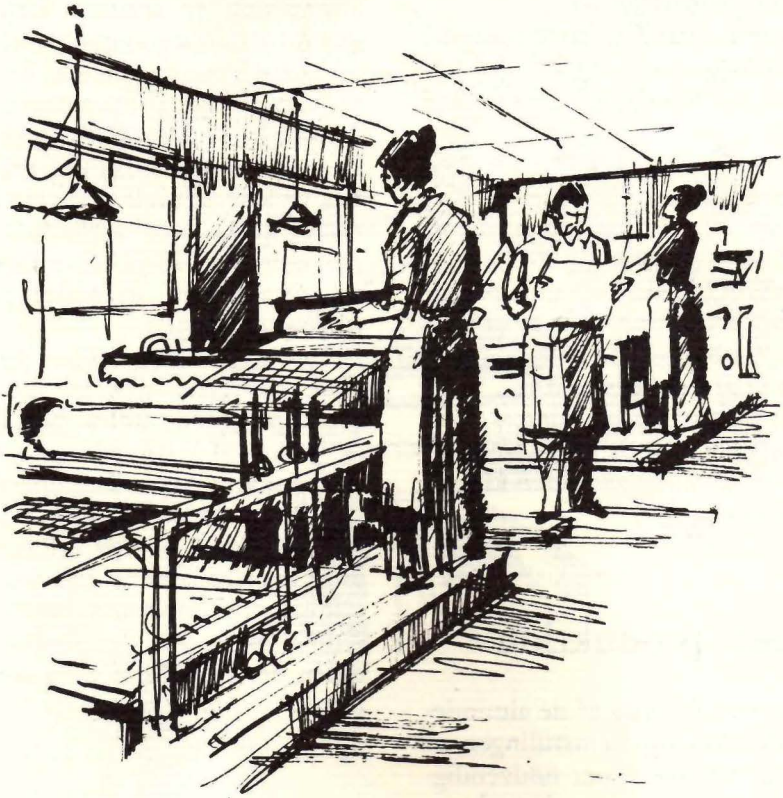
Kobbertryk

Kobbertrykket er et dybtryk. Partierne, der skal afgive tryk, består af fordybninger i trykformen. Efter dennes indfarvning viskes overfladen ren, så det alene er farven i fordybningerne, der afsættes, når trykformen presses hårdt mod papiret.
Selv når motivet er en ren stregtegning, anvendes ved dybtryk et specielt halvtoneraster, der opløser billedet i lige store, som regel kvadratiske, punkter.
Ved en foto-kemisk proces gengives punkterne i forskellig dybde på trykformen, hvorved farvelagets tykkelse øges jævnt fra de lyse til de mørke partier. Trykbilledet kommer på denne måde til at indeholde ægte halvtoner.
Kobbertrykt er frimærkerne med Christian IX 1904 - 05, Frederik VIII 1907, Centralpostbygningen 1912 og 1915, Christian X 1 og 2 kr. 1913 og kræftmærkerne 1929.

Stålstik

Indtil 1933 blev frimærkerne trykt af H.H. Thieles Bogtrykkeri. Herefter overtog Post- og Telegrafvæsenet selv produktionen ved hjælp af en rotationspresse til stålstik. Den

var kun i stand til at trykke med én farve.
Ved ståltryk er det ligesom ved kobbertryk fordybninger i trykformen, der afgiver farven til papiret, og også stålstikket skal rasteopdeles, men ikke med den regelmæssighed, der gælder for bogtryk og kobbertryk.
Ved stålstik er det gravøren, der opdeler originaltegningen i prikker og streger af forskellig længde, og under graveringen opstår der variationer i bredden (som ved bogtryk) og i dybden (som ved kobbertryk).
Trykbilledet kommer derfor til at udvise både uægte og ægte halvtoner.
Da papiret presses ned i trykformens fordybninger, fremstår trykket skarpt og i kraftigt relief. Det er et fornemt tryk, der yder stor sikkerhed mod forfalskning.

Trykning af tofarvede frimærker
Thiles bogtrykkeri (1880 - 1900)

Processen

Arbejdstegningen fotograferes og overføres i frimærkets endelige størrelse spejlvendt til en fotografisk hinde på en blød stålplade.
Linierne graveres først let i pladen, hinden fjernes, og enkelthederne graveres derefter alene ved hjælp af en gravstikke.
Den færdige gravure kaldes en urmolette eller en modermolette.
Der tages et aftryk til godkendelse i Generaldirektoratet, og når det har sagt god for resultatet, hærdes urmoletten.
Gravuren overføres under stort tryk til en overføringsrulle af blødt stål, reliefmoletten, i fire eksemplarer. Billedet er nu retvendt. Reliefmoletten hærdes ligeledes, og dens bedste aftryk overføres under stort tryk til en kobberbelagt trykcylinder. Billedet er atter spejlvendt.
Herefter forsynes cylinderen med en krombelægning på nogle tusindedele millimeter, og så er den klar til at sætte i maskinen.

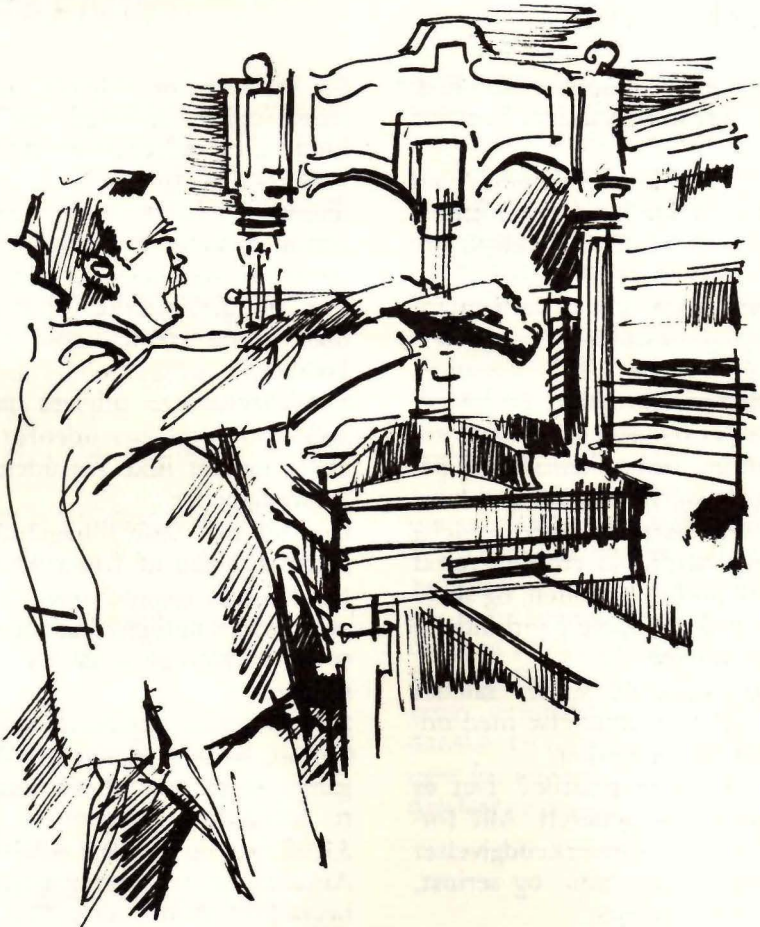
Stigende produktion

Det stigende forbrug af de almindelige frimærker og fremstillingen af de mange særlige typer nødvendiggjorde endnu en frimærketrykmaskine i 1953. Den var meget lig den først anskaffede, men den kunne – udover at trykke stålstik – trykke en farve i ætsdybtryk. Dette skete f. eks. ved trykningen af de røde symboler på Røde Kors frimærkerne.
I 1968 blev en stålstik-rotationsmaskine til fremstilling af trefarvede frimærker taget i brug. Den blev i 1974 ombygget til at kunne trykke indtil seks farver.
Den består af tre dele: Trykværk, perforerstol samt skære- og udlægningsapparat.
Papirrullen er anbragt forneden i skære- og udlægningsapparatet. Her føres papirbanen gennem et system af fremføringsvalser, gennem et fugteværk og derefter ind i trykværket, hvor farven overføres til papiret.
Fra trykværket løber den ind i første tørresektion med varm luft. Efter passagen her påtrykkes oplagsnumre og arknummer, hvorefter perforeringen finder sted.
Dernæst passeres anden tørresektion, hvorefter den stærkt opvarmede papirbane køles med luft fra et system af luftdyser og fortsætter ind i skære- og udlægningsapparatet. Her skæres den ud i færdige ark, der føres ned på udlæggerbordet, hvorfra arkene bringes til de midlertidige opbevaringsskabe.
Arbejdsgangen er den samme, hvad enten der trykkes med en eller flere farver.

Anden teknik

Enkelte danske frimærker er fremstillet på udenlandske trykkerier og

i en anden teknik. Det gælder frimærket "Kongelig Majestæts Modelkammer" 1970 og de fælles nordiske frimærker "Nordens Hus i Reykjavik" 1973, som er fremstillet i en kombination af direkte og indirekte stålstik på Finlands Banks Seddeltryckeri, frimærket med motiv fra "Dalbybogen" 1973, som er trykt i dybtryk hos Harryson and Sons Ltd., London, og de fælles nordiske frimærker "Åkander" 1977, der er trykt i en kombination af direkte og indirekte stålstik på Finlands Banks Seddeltryckeri.

Thieles bogtrykkeri 1851
- håndpresse til de første frimærker...

Frimærkepolitik

Frimærket vækker opmærksomhed. Det har derfor betydning, hvordan det ser ud.

Derfor sigtes ved frimærkeudgivelser på kvalitet, både hvad angår emnevalg, frimærkemotiv og teknisk udførelse.

I Danmark udgives to typer frimærker: Dagligseriefrimærker og særfrimærker.

For dagligseriefrimærker er der bestemte regler og principper uden nogen egentlig "frimærkepolitisk" påvirkning. Disse frimærker skal have en bekvem størrelse med tydelig frankeringsværdi, bestemte farver af hensyn til portokontrollen, og skal i øvrigt kun skifte farve i forbindelse med portoændringer.

Frimærkepolitikken spiller således kun en rolle i forbindelse med udgivelsen af særfrimærker.

Hvad er frimærkepolitik ? Det er vanskeligt at sige generelt. Alle forslag og ideer til frimærkeudgivelser bliver gennemgået nøje og seriøst, og alle hensyn afvejes.

Skal vi trække hovedlinier frem, må det være, at særfrimærker aldrig udgives for at skaffe indtægter til Post- og Telegrafvæsenet.

Særfrimærkerne udgives altid i ret store oplag, hvorved spekulation hindres, og sælges på posthusene ca. 3/4 års tid, for de mest anvendte mærker et halvt års tid. Eventuelle restoplag sælges ved Postens Filateli og Århus filatelieksekspedition.

For mindefrimærker kræves normalt runde åremål, altså 50, 100, 200 o.s.v.

Mindefrimærker udgives ikke for nulevende personer udenfor Kongehuset og slet ikke for udenlandske personligheder.

Der udvises stor tilbageholdenhed med udgivelse af frimærker for internationale organisationer for ikke at mindske muligheden for udgivelse af frimærker i nationale anledninger.

Særfrimærker udgives nu altid i stort format, hvilket vil sige 1 1/2 eller 2 gange størrelsen af de permanente frimærker, svarende til 23,60 x 31,08 mm og 23,60 x 40,40 mm.

Antallet af velgørenhedsfrimærker begrænses mest muligt. Som hovedprincip udgives kun ét velgørenhedsfrimærke om året. Tillægstaksten sættes altid lavt og har siden 1973 været 20 øre.

Postens Filateli

Postens Filateli startedes i 1926 under navnet Postvæsenets Salgskontor for Frimærkesamlere. Det havde til huse i Centralpostbygningen, men flyttede i 1964 til Rådhuspladsen (ved Lurblæserne).

Personlige henvendelser kan ske mandag - onsdag samt fredag

kl. 10.00 - 15.30

og torsdag

kl. 10.00 - 18.00.

Skriftlige bestillinger kan ske til adressen:

Postens Filateli
Rådhuspladsen 59
1550 København V

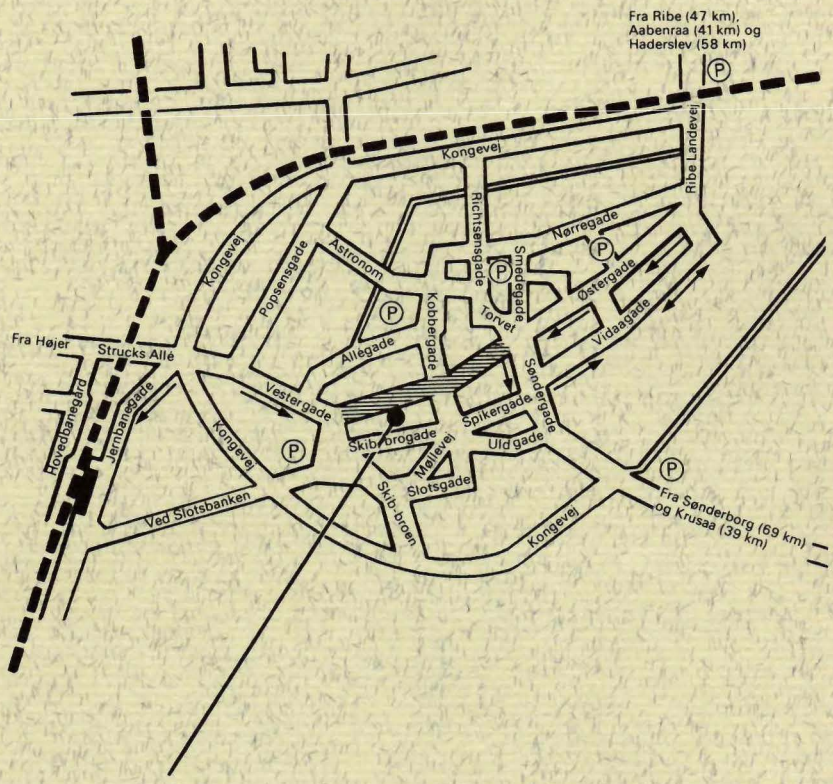
Beløbet må samtidig indbetales på postgirokonto 3 02 14 83.
Bestillinger leveres portofrit.

Følgende kan bestilles:

Danske og grønlandske
frimærker
frimærkehæfter
helsager og
årsseriemapper

Der foretager førstedagsstempling på de danske særfrimærkers udgivelsesdag (førstedagsstempling af grønlandske frimærker finder kun sted gennem Grønlands Postvæsen), og der kan tegnes abonnement på postfriske frimærker og førstedagskonvolutter.
Det er også muligt at sende tilbud på kilovarer til Postens Kilovaresalg til samme adresse som Postens Filateli.
Postens Filateli udgiver hvert år et katalog over frimærker og andet, der er til salg. Det indeholder desuden en række nyttige praktiske oplysninger. Kataloget er gratis og fås på postkontorerne og ved henvendelse til Postens Filateli.
Postens Filateli sender efter anmodning automatisk meddelelse om danske frimærkers udgivelse ca. 6 uger før udgivelsesdagen. Disse meddelelser er gratis.

POST-BREVKASSE

Handelsbankens Hus
i Tønder
Vestergade 14.
Åbent alle dage,
undtagen mandage,
kl. 14.00–17.00.
Fri adgang.
(Børn dog kun
i følge med voksne)

HANDELSBANKEN
altid med i billedet